

## רפורמה בהגנה על עיצובים (Designs) בישראל / עו"ד נרדה בן צבי

זכויות ולהגנות של עיצובים בישראל. עד לחקיקת החוק, משטר העיצובים בישראל הוכתב על ידי פקודת הפטנטים והמדגמים המנדטורית. מיום חקיקת החוק, הזכות הקניינית ב"עיצוב" עוברת טרנספורמציה מושגית ומשתכללת ואפילו כינויה משודרג מ"מדגם" לזכות ב- "עיצוב".

מטרת החוק הינה התאמת הדין הישראלי להתפתחויות החקיקתיות והתמורות הטכנולוגיות המשפיעות על דיני העיצובים ועל היכולת של מעצבים ועסקים להגן על פרי יצירתם ולאכוף את זכויותיהם כנגד מפריים. החוק יסייע בעידוד עיצובים חדשים שיטיבו עם הצרכנים, בהתפתחותם של מגזרים בשוק המסתמכים על עיצובים ככוח המשיכה המסחרי בעיני הצרכנים וכן תרחיב את הפעילות הכלכלית במדינה בכל הקשור לייבוא וייצוא ושיתוף פעולה עם מדינות וגופים בין-לאומיים אחרים.

עיקרי החידושים בחוק עיצוב הוא זכות קניינית המעניקה הגנה למאפיינים החזותיים של מוצר שאינם נובעים מסיבות פונקציונאליות, ובכלל זה מיתאר, צבע, צורה, עיטור, מרקם או החומר ממנו הם עשויים ("עיצוב"). על מנת ליהנות מהזכויות שמקנה החוק, על המעצב או בעל העיצוב לרשום את הזכות בפנקס העיצובים בישראל. זכות עיצוב תירשם עבור עיצוב שהוא חדש ולא פורסם קודם בישראל אם הוא בעל אופי ייחודי ויוצר אצל משתמש המכיר את התחום, רושם שונה מהרושם הכללי שיוצר עיצוב אחר כלשהו שפורסם בציבור לפני מועד הגשת הבקשה לרישום העיצוב בישראל.

לפי פקודת הפטנטים והמדגמים המנדטורית שקדמה כאמור לחוק העיצובים, זכות העיצוב בישראל הוענקה לתקופה מקסימאלית של 15 שנים (3 תקופות של 5 שנים) שתחילתן במועד הגשת בקשת הרישום ובסיומה המדגם עבר לנחלת הכלל. בהתאם לחוק העיצובים, תקופת ההגנה על העיצוב מתארכת ל- 25 שנים (5 תקופות של 5 שנים).

לצד העיצוב הרשום, מעניק החוק, לראשונה בישראל, הגנה גם על עיצוב לא רשום למשך תקופה קצובה של שנה. ההגנה על עיצוב שאינו רשום נועדה להטיב ולהקל על בעלי עיצובים שהסחורה שלהם מתאפיינת בעונתיות ותחלופה גבוהה (כגון מוצרי אופנה). היתרון שמעניק החוק בעניין זה ברור: בעל העיצוב נהנה מהגנה מיידית, בלא צורך לנקוט בהליך רישום העיצוב בפנקס העיצובים שכרוך בהקצאת משאבי זמן וכסף. הגנת "עיצוב שאינו רשום" מתבטאת בזכות שמוענקת לבעל העיצוב לקבל בלעדיות על קווי המתאר של החפץ המעוצב ולמנוע מאחרים להעתיק ממנו את

בית סלומון ליפשיץ, החילזון 6, רמת גן

טל. 03-5757712

פקס. 03-5757725

בית סלומון ליפשיץ, נתנזון 1, חיפה

טל. 04-8140500

פקס. 04-8557038

INFO@YSL-LAW.COM



העיצוב ולנצל אותו למטרות מסחריות. המדובר בהיקף הגנה צר יותר מהיקף ההגנה המוקנה לעיצוב רשום.

המחוקק מעניק שנת חסד במסגרתה יוכל בעל עיצוב לפרסם את עיצובו ללא חשש שזה יהפוך לנחלת הכלל ומבלי לאבד את הזכות לרשום את העיצוב לפני תום השנה מיום פרסומו לראשונה בישראל, וליהנות מההגנה המלאה שמקנה חוק העיצובים. בכך מאפשר חוק העיצובים לבעל העיצוב לכלכל את צעדיו, להשיק את המוצר, ולאור תגובת השוק - להחליט אם להשקיע זמן וכסף ברישום. אולם, המחוקק קבע שככל שהעיצוב התפרסם על ידי אדם זולת בעל עיצוב, תקופת החסד מתבטלת והעיצוב יאבד את כשרותו לרישום. חריג לכך הוא כאשר העיצוב יפורסם ע"י אדם זולת בעל העיצוב, שלא כדיון. במקרה כזה, הפרסום לא יהווה פגיעה בזכויותיו של בעל העיצוב וניתן יהיה לפעול לרשום את העיצוב על אף פרסומו בידי אחר. משמעות הוראה זו היא שבעלי העיצובים יידרשו להצטייד בהסכמי סודיות (Non-Disclosure Agreement) על מנת למנוע את האפשרות שגורמים שנחשפים לעיצוב במסגרת פעילות הפיתוח או גיוס הכספים, יפרסמו את העיצוב ובכך יסכלו את אפשרותו של בעל העיצוב לקבל הגנה קניינית מכוח עיצוב רשום.

חידוש נוסף שהחוק מציג הוא הצטרפות מדינת ישראל להסכם האג לרישום בין-לאומי של עיצובים. עיצוב רשום הוא למעשה זכות טריטוריאלית, דהיינו שתוקפה הוא אך ורק באותן מדינות (או איחוד מדינות) בהן הזכות רשומה על שם בעל העיצוב. גם הזכות לעיצוב לא רשום מכוח החוק היא טריטוריאלית. הצטרפות ישראל להסכם האג תאפשר למעצבים/עסקים ישראלים להגיש בקשה אחת בלבד לארגון הקניין רוחני הבין-לאומי וליעד את הבקשה למדינות החברות בהסכם האג. הרישום במסלול של אמנת האג מיעל את הליכי רישום העיצוב וההגנה עליו במדינות זרות וחוסך במשאבי זמן וכסף בהגנה על העיצוב מחוץ לגבולות המדינה. הרישום באמצעות אמנת האג אינו מהווה רישום "בין-לאומי" במובן שהוא חל בכל העולם, אלא העיצוב הרשום יקבל תוקף באותן מדינות החברות באמנת האג ושאותן ייעד המבקש במסגרת בקשתו ושולמו אגרות הרישום עבור כל מדינה. אמנת האג טרם אושררה על ידי כנסת ישראל.

התפתחות נוספת וחשובה לא פחות שמציג החוק החדש היא משטר הפיצויים הסטאטוטוריים, קרי, פיצויים ללא הוכחת נזק, עד לגובה של 100,000 ₪ עבור כל הפרה שהתבצעה בייחס לעיצוב (בין אם רשום ובין אם אינו רשום). בבסיס הגישה של פיצויים ללא הוכחת נזק קיימת הנחת היסוד שכאשר עיצוב מועתק, עומד בפני הנפגע קושי מובנה לאמוד את הנזק שהוסב לו או את חסרון הכיס שנגרם לו בעקבות ההעתקה. קושי זה מתפקד בהרבה מקרים כגורם מצנן באכיפת זכויות מצד

בית סלומון ליפשיץ, החילזון 6, רמת גן

טל. 03-5757712

פקס. 03-5757725

בית סלומון ליפשיץ, נתנזון 1, חיפה

טל. 04-8140500

פקס. 04-8557038

INFO@YSL-LAW.COM



המעצבים ויוצר אבסורד במסגרתו נבל יוצא נשכר. המחוקק מבקש להקל על המעצבים בכך שלא נדרש מהם להוכיח את גובה הנזק שנגרם בפועל. כאמור, המחוקק מקציב סכום מקסימלי לקבלת פיצויים ללא הוכחת נזק ומעניק לבית המשפט שיקול דעת רחב בכל הנוגע לגובה הסכום שיפסק (אם יפסק) לזכות התובע.

לסיום

מדינת ישראל צועדת צעד אחד נוסף קדימה לעבר הרמוניזציה של דיני הקניין הרוחני בישראל עם שאר העולם. חקיקת חוק העיצובים מחזקת את מעמדם של בעלי העיצובים, יוצרת וודאות בכל הנוגע ליכולתו של האדם לאכוף ולרשום את זכויותיו בעיצוב ומאפשר את אכיפת זכות העיצוב באופן תועלתני יותר מבעבר.

מחלקת הקניין הרוחני של משרדנו לרשותכם ואנו ממליצים ללקוחותינו לפנות לקבלת ייעוץ על מנת לוודא שזכויותיהם נשמרות וכן על מנת לקבל הערכת סיכויים בהגשת בקשה חדשה לרישום עיצוב ויצירת פורטפוליו סדור שיצוק תוכן וערך נוסף לפעילות המסחרית של עסקיהם.

**עו"ד נרדה בן צבי, הינה שותפה במשרד יעקב סלומון ליפשיץ ושות', עומדת בראש מחלקת ההייטק והקניין הרוחני של המשרד ושותפה במחלקת הליטיגציה המסחרית של המשרד.**

בית סלומון ליפשיץ, החילזון 6, רמת גן

טל. 03-5757712

פקס. 03-5757725

בית סלומון ליפשיץ, נתנזון 1, חיפה

טל. 04-8140500

פקס. 04-8557038

INFO@YSL-LAW.COM

